

APOKALYPTICKÉ SPISY

RUDOLF STEINER

GA 90a

Prednáška II

Berlín, 17. októbra 1904

Dnes budeme pokračovať v štúdiu Apokalypsy. Každý, kto chce pochopiť celý zmysel a ducha diela, akým je Apokalypsa, musí mať predovšetkým jasnú predstavu o tom, ako fungujú náboženstvá a ako na začiatku fungovalo aj kresťanstvo, teda aké sily ho vytvorili. Kresťanstvo, podobne ako iné náboženské systémy, je možné vyliat' na ľudstvo život Ducha v moci a sláve. Dnes je až príliš rozšírená viera, že jasné, jednoduché slová, každému zrozumiteľné, musia obsahovať pravdu, a existuje určitá nechuť pozdvihnúť ducha k výšinám myslenia, k výšinám nadzmyslového videnia. Ľudia sú proti tomu. Často počujeme, že dokonca aj teológovia hovoria, že čokoľvek, čo nemožno obliecť do tých najjednoduchších slov, ktorým každý rozumie, môže len málo slúžiť pravde. Každý, kto zastáva tento názor, nebude schopný pochopiť zmysel a ducha diela, akým je Apokalypsa alebo mystické evanjelium sv. Jána. Nedá sa nič namietat' proti správnosti výroku, že pravdu treba zvestovať jednoduchými slovami, lebo ten, kto chce hlásať pravdu, musí nájsť spôsoby, ako hovoriť k najprostším srdciam. musia nájsť slová, ktorými sa prihovoria tým, ktorí stoja na vrcholoch vedy, kultúry a vzdelania, ako aj tým, ktorí sa volajú „jednoduchí“ ľudia. Ale sila, vnútorná sila nemôže nájsť vyjadrenie v domácich, jednoduchých slovách. Táto moc pochádza z najvyšších výšin duchovného života.

Aj kresťanstvo malo v prvých storočiach mysteriózne centrá, miesta zasvätenia, kde sa odovzdávali nielen jednoduché slová, všeobecne zrozumiteľné učenia, ale aj zjavenia duchovnej vízie na jej najvyššej úrovni. V evanjeliu svätého Jána sa táto duchovná vízia rozširuje aj do oblastí, kde priestor a čas už nič neznamenajú. Tí, ktorí sa nezúčastnili na tajomstvách, neboli všetci schopní

hovoríť o týchto zjaveniach z najvyšších sfér duchovného sveta. Preto cirkevný otec alebo učiteľ prvých kresťanských storočí našiel populárne, jednoduché slová, prostredníctvom ktorých sa dostal k srdciam nevzdelaných ľudí. On sám mal v sebe silu, silu patriacu k ohlasovaniu z výšin duchovného života. V samotnej Apokalypse je o tom istý náznak. Stačí si s porozumením prečítať najvýznamnejšie pasáže Apokalypsy a zistíte, že to, čo je stiahnuté z výšin ducha, sa zhromaždilo do veľkého, všeobjímajúceho obrazu sveta. Citát z **Zi. 1:9** : „Ja Ján, ktorý som aj tvoj brat a spoločník v súžení a v kráľovstve a trepezlivosti Ježiša Krista, som bol na ostrove, ktorý sa volá Patmos, pre slovo Božie a pre svedectvo Ježišovo Kristus. Bol som v Duchu v Pánov deň...“ Hovorí, že bol na ostrove Patmos, čo znamená miesto zasvätenia, a dostal toto zjavenie. A on to prijal „v duchu“. Na iných miestach hovorí trochu inak. Na začiatku štvrtej kapitoly hovorí: „Potom som videl, a hľa, otvorili sa dvere na nebi a prvý hlas, ktorý som počul, bol ako keby so mnou hovorila trúba a hovorila: „Pod' hore sem a ja ti ukážem veci, ktoré musia byť potom...“ Prvé tri kapitoly obsahujú podstatu toho, čo som sa v poslednej prednáške snažil stručne povedať. Ale potom príde popis osudu koreňovej rasy, ktorý bude nasledovať ten náš. To je dôvod, prečo Apokalypsa jasne rozlišuje medzi dvoma druhmi vízie, inšpiráciou a intuíciou. Nižšia forma intuície stačí, keď ide o oboznámenie sa s osudom bývalej koreňovej rasy, ale vyššia forma intuície je potrebná, aby sme videli, čo sa stane po našej vlastnej rase, napríklad počas šiesty a siedmy koreňový závod. Toto leží za rozsahom vízie, na ktorej sú založené prvé tri kapitoly, a vidiacemu to môže byť odhalené len vtedy, keď vystúpi na Devachan. Osud koreňovej rasy sa pred nami nikdy neodvíja v oblasti astrálneho videnia, akokoľvek vysoko rozvinutého. Preto apokalyptista hovorí, že počul hlas „v duchu“. Až do konca tretej kapitoly Apokalypsy máme čo do činenia s vyšším astrálnym videním; od štvrtej kapitoly s devachanským videním.

Zasvätení všetkých epoch hovoria ako svätý Ján, hovorí pisateľ Apokalypsy. Ale Apokalypsa sv. Jána sa v jednom ohľade líši od iných hlbokých spisov zasvätených. Stanovisko je iné. Teológ Ján hovorí v Apokalypse ako kresťan z kresťanského hľadiska. Preto každý, kto chce čítať Apokalypsu s pravdivým nadhľadom, so správnym citom, musí sa ponoriť nielen do teologického, ale aj do ľudského postoja a cítenia hlboko zasväteného kresťana, ktorý sám zakúsil plnú silu kresťanského zjavenia.

Významný výrok možno nájsť v prvom liste sv. Jána. Citát z **1. Jána 5:7,8** : „Lebo traja sú, ktorí svedčia v nebi, Otec, Slovo a Duch Svätý... A traja svedčia na zemi, duch, voda a krv...“

Tri princípy, ktoré „nesú záznam v nebi“, sú teozofom známe ako átma, budhi a manas. Kresťan nazýva tri princípy, ktoré sú základom sveta: Otec, Slovo a Duch Svätý.

Kresťan prvých storočí by sa zdržal hovorenia o Otcovi. "Nik nepríde k Otcovi, iba cezo mňa." Tieto slová vyslovil sám veľký kresťanský Majster, Ten, skrze ktorého prišlo na svet samotné kresťanstvo. Teraz hovorím úplne v tom zmysle, v akom by hovoril zasvätený kresťan z prvého obdobia kresťanstva. Veril v Otca a veril, že Otca môže spoznať iba cez Slovo.

A čo bolo Slovo? Nezasvätenému je možné sprostredkovať len chabú predstavu o tom, čo zasvätený kresťan prvých storočí nazýval „Slovom“, a aj tak sa to dá urobiť len pomocou prirovnania. Najvyššie, kam sa človek môže povzniesť, je Myšlienka. Človek sa cez myšlienky pozdvihne k životu v Devachane. Žije v Devachan. Len si toho nie je vedomý. Charakteristickým znakom pozemského človeka je, že žije súčasne v troch svetoch: fyzickom svete, astrálnom svete a devachanskom svete. Ale je si vedomý iba vo fyzickom svete. Najvyšším prejavom, ktorý môže na svete existovať, bola pre všetky náboženstvá a tiež pre kresťanstvo v jeho najranejšej forme svetotvorná vôľa. A keď kresťan vôbec niečo povie o Otcovi, Vždy je to v tom zmysle, že Otec je svetotvorná, univerzálna Vôľa. Keď si človek želá priviesť to najvyššie, čo je v ňom, devachaniku, myšlienku, k vyjadreniu prostredníctvom vôle, teda prostredníctvom svetotvorného princípu, potom sa to deje v prvom rade prostredníctvom reči. Slovo je v človeku ohlasovateľom Ducha skrze Vôľu. A tak raný kresťan povedal: všetko, čo tvorí náš svet, je chápané v najvyššom zmysle cez Slovo, ale teraz cez Slovo, ktoré vzniklo skrze Najvyššiu, svetotvornú Vôľu, tak ako človek prináša to najvyššie, čo je v ho vyjadrovať slovami, silou vôle. A tak kresťan povedal: "Otec priviedol svojho Ducha, Ducha Svätého, aby sa prejavil prostredníctvom sily SLOVA." Preto je v evanjeliu napísané,

Tretia osoba je Duch Svätý. Duch Svätý je pre Kozmické Všetko ten istý, ako je duch jednotlivého človeka pre človeka. Duch zostupuje v Kozmickom Slove. Ak si to kresťan chcel predstaviť pre seba, povedal: „Tak ako keď človek hovorí, jeho slová znejú vzduchom, čím sa vzduch hýbe, a jeho myšlienka žije ďalej vo vlnách vzduchu, rovnako ako slovo je stelesnením ľudského ducha, tak je aj svet stelesnením Božieho Slova.“ Všetko bolo urobené cez Slovo a bez Slova nebolo urobené nič, čo bolo stvorené. Tým sa potvrdzuje, že podstatný, základný princíp je ten najvyšší, ktorý človek môže vidieť stelesnený vo svete. Toto je Slovo a toto Slovo je označené ako Druhá Božská Osoba, alebo ako Syn Boží, ako Najvyššia Bytosť, nie ako abstraktný obraz Svetovej duše poňatý v panteistickom zmysle, ale ako Bytosť oveľa

osobnejšia a individuálnejšia ako ľudská osobnosť, ľudská individualita. Treba mať pevne na pamäti, že „Slovo“ je výraz pre Najvyššiu Bytosť, cez ktorú pôsobí celý vesmír, tak ako človek môže vidieť očami, počuť ušami, vnímať rozumom. Tou Bytosťou sa pre prvých kresťanov stala Človekom, v Tom, ktorého uznávali ako hlásateľa evanjelia.

Pre prvých kresťanov teda mala udalosť v Palestíne kozmický význam. Ten, kto chodil po Palestíne, nebol pre prvých kresťanov človekom ako ostatní ľudia. Pre nich bol Slovom, ktoré sa stalo Telom, Ten, ktorého vo veľkom Vesmíre možno vidieť očami, počuť ušami, uchopiť rozumom a táto nekonečná Bytosť prišla v podobe človeka. Kto toto nechápe, kto sa pokúša prekrútiť význam Boha, ktorý sa stal telom, toto Slovo, ktorým je Boh sa stalo telom, kto nezastáva názor, že tu bolo vtelenie Boha v Ježišovi, nemôže skutočne pochopiť myseľ a myšlienku prvých kresťanov. V skutočnosti bol jedinečnou osobnosťou. Evanjelium to vyjadruje tiež slávnym a najmocnejším spôsobom. Pre tých, ktorí vedia správne čítať, Evanjelium jasne poukazuje na skutočnosť, že kresťanský zasvätenec vystúpil do devachanského videnia. Na úplné pochopenie kresťanstva vás však prosím, aby ste zvážili nasledujúce.

V rozprávaní o živote Ježiša a o živote Budhu je veľká podobnosť. Táto podobnosť vo Zvestovaní, v rokoch vyučovania a tak ďalej, bola často zdôrazňovaná. Mystik chápe dôvod tejto podobnosti, pretože vie, že takýto život sa v určitých epochách ľudského vývoja opakuje. Ale v Kristovom živote je ešte niečo, čo sa podstatne líši od života Budhu a prví kresťanskí zasvätení to pochopili. Ak budete nasledovať Ježišov život, pridete k udalosti opísanej ako Premenenie. Ježiš išiel so svojimi učeníkmi Petrom, Jánom a Jakubom na vrch a premenili sa; Bol osvietený zvnútra a Mojžiš a Eliáš sa zjavili po oboch jeho stranách. Učeníci potom dostali významné zjavenia. Toto je náznak mimoriadne dôležitého momentu. Mojžiš a Eliáš sa zjavujú po oboch stranách Krista Ježiša. Čas je prekonaný, minulosť sa stala prítomnosťou. Tak je to aj v Devachane. Vo fyzickom svete máme priestor a čas. V astrálnom svete máme len čas. V devachanskom svete však neexistuje čas ani priestor. Mojžiš a Eliáš, ktorí už dávno zomreli, sú okamžite prítomní. Znamená to teda, že pri premenení boli traja učeníci, Peter, Jakub a Ján, prenesení do stavu devachanského videnia. Po premene sa najskôr dostávame k tomu, čo je dôležité. Je to skutočná obetná smrť, utrpenie, umieranie, ktoré sa v živote Budhu nevyskytuje. Buddha vyšiel so svojím učeníkom Anandom a stal sa Osvieteným. Keď je scéna opísaná v živote Budhu, dostáva inú formu, prispôbenú chápaniu ľudí. Premena však prichádza na konci Budhovho života, zatiaľ čo touto udalosťou začína skutočne významná epocha v živote Ježiša. Tým je naznačené Kristovo učenie týkajúce sa všetkých starých

náboženských systémov predchádzajúcich podrás Piatej koreňovej rasy. Kristus chcel povedať: „Rozumieme proroktvám, predchádzajúcim ohlasovaniám v starých náboženských systémoch toho, čo teraz evanjelium hlása, uznávame, že v starovekých tajomstvách sa učilo a zjavovalo slovo pravdy. Jedna vec sa však prostredníctvom kresťanstva stala skutočnosťou. A to je vyjadrené slovami: Blahoslavení, ktorí nevidia, a predsa veria. Toto stelesňuje veľký svetohistorický význam kresťanstva v jeho evanjeliu. Čo bolo predtým dosiahnuté prostredníctvom zasvätenia niekoľkými vyvolenými v ústraní Tajomných chrámov, dosiahnuté víziou veľkých kozmických právd v skrytých kryptách Mystery-Center, mohli teraz dosiahnuť tí, ktorí nemali skutočnú víziu, ale ktorí boli schopní veriť s vnútornou slobodou duše. Preto to, čo sa predtým udialo v skrytosti, v ústraní tajomstiev, najvyššieho tajomstva, v ktorom človek sám prechádza bránou smrti, aby znovu povstal do vyššieho života, toto najhlbšie zo všetkých tajomstiev, ktoré nezasväcujú, nemôže pochopiť v jeho skutočnom význame, toto bolo uzákonené na veľkej scéne existencie vonkajšieho sveta. To, čo sa stalo v Palestíne, sa stalo skutočným historickým faktom, ktorý do všetkých podrobností sledoval posvätné činy, ktoré sa predtým diali v mystériových obradoch. Obrady obety a obetnej smrti sa v Mystériách neustále opakovali. Ale staré učenie o mystériách bolo potrebné predstaviť svetu v populárnejšej forme. Tým sa prostredníctvom kresťanstva dosiahol ďalší krok, krok vpred v chápaní raného kresťanského zasvätenca, krok, ktorý vedie človeka za úroveň, do ktorej ho mohli priviesť staré náboženstvá.

Kto boli starí náboženský učiteľia? Boli učiteľmi ľudstva. To, čo učili, to bolo dôležité. Bolo to skutočné učenie Budhu, Zoroastra, Konfucia, Hermesa, Pytagora, Lao-c', boli to samotné slová, ktoré boli dôležité. Títo učiteľia stáli akoby na vysokej hore a odtiaľ hlásali Najsvätejšie Slovo. Ale bolo možné aj niečo iné. Samotné SLOVO zostúpilo a vzalo na seba ľudskú podobu. Odteraz nešlo o to, čo sa hlásalo, ale o to, čo sa žilo, žilo v najhlbšom zmysle. Cieľ bol splnený. V dávnych dobách bola načrtnutá cesta pre našu piatu koreňovú rasu. Na tento účel boli dané učenia a prikázania, pravdy dané starými zakladateľmi náboženstiev Lao-c', Konfuciom, Mojžišom, Budhom. Ale samotné SLOVO zostúpilo v telesnej podobe a žilo medzi nami. Trojitý výrok sa stal skutočnosťou: Ja som Cesta, Pravda a Život. Kresťanský zasvätenec naznačil, čo som povedal, slovami veľkej hĺbky. Všetci zakladatelia starovekých náboženstiev boli považovaní za stelesnených anjelov, poslov Božstva. „Anjel“ znamená Posol Božstva. Ale teraz prišiel Ten, pred ktorým anjeli v úcte zahalili svoje tváre a položili sa k nohám Mystického Baránka, k nohám Boha, ktorý sa stal Telom. Tajomstvo je v tom, že Baránok, ktorý sa stal

telom, naznačoval hlbší zostup do ľudstva, život medzi ľuďmi. Predchádzajúci Učítelia zvestovali Slovo z vrcholu hory. Ale Kristus zostúpil do údolia a žil ako človek medzi ľuďmi. Neprikázal, čo sa má robiť; Nielen hlásal pravdy, ale vo svojom živote zjavil Slovo. Pre kresťanov, to bolo to, čo odlišovalo jeho náboženstvo od iných náboženstiev. To ho priviedlo k jadrú a stredú toho, čo kresťanský zasvätenec vyhlasuje ako Apokalypsu alebo tajné zjavenie. Nabudúce si povieme, prečo sa Slovo, ktoré sa stalo telom, nazývalo aj Baránok.

Bude nám jasné, že Baránok musí byť považovaný za ústrednú postavu v Apokalypse a že iba prostredníctvom Baránka môže byť známa budúcnosť ľudstva. V 4. kapitole Apokalypsy, kde je človek vyvedený, kde sa nebo otvára, sú mu ohlasované pravdy vyššieho sveta. Je to Mystický Baránok, ktorý otvára Pečate sveta. Tu sa stretávame s teraz premeneným Telom. Preto otázka: Čo je zjavené človeku, ktorý prekročil vrcholy kresťanského astrálneho videnia? Je mu zjavený Mystický Baránok. Devachanský svet je pred ním otvorený a potom je schopný odhaliť najvnútornejšie tajomstvo, ktoré musí byť odhalené, keď sa naplní čas, tj keď bude dokončená 7. podrasa našej Piatej koreňovej rasy a nová rasa ľudstva spolu. s novou etapou evolúcie je na dosah.

Tak máme v Apokalypse opis osudu 5. podrasy a počiatkov novej konfigurácie sveta, charakterizovanej slovami: pneumatológia, spoločný život založený na láske, morálka.

Tento svet je ohlásený v tajomstve, ktoré je zjavené cez otvorenie siedmich pečatí, zjavené skrze Toho, ktorý umožnil naplnenie tohto tajomstva tým, že prišiel medzi ľuďmi. A On to naplní, keď dozreje čas, keď bude naša koreňová rasa pripravená prejsť do tohto sveta a dosiahnuť stupeň evolúcie označený týmito tromi slovami: pneumatológia, spoločný život založený na láske, morálka.

Takéto sú hĺbky, z ktorých treba čerpať obsah Apokalypsy. To neznamená, že pravé kresťanstvo možno čerpať len z týchto hĺbok. Ale pravé kresťanstvo musí byť preniknuté ohňom a človek môže tento oheň v sebe zapáliť len vtedy, keď jeho silu čerpá z vyššieho videnia. V kresťanstve je ovocím tejto vyššej vízie Apokalypsa.